

**zamav*ka in **ot(d)zav*ka. Za in *od(i)*-sta predponi, -i- v *odimalka* je lahko drugoten. Zanimivo je, da imajo vse tri besede tudi enako pripono.

Ni pa popolnoma jasna sh. *zámavica* »vrtoglavica«, znana iz Risnja. Broz in Iveković jo v slovarju (II, 792) povezujeta z *omaja* in *mahati* ter opozarjata na sinonima *omamica*, *vrtoglavica*. Natančnejši podatki o razvoju glasov v Risnju mi žal niso dostopni, a na splošno prav ta del sh. ozemlja ne pozna prehoda *h > v*, ampak ohranja *h*. Zaradi tega je razlaga besede iz *zamahati* negotova. Nejasnosti ne povečujejo mak. oblike *zamava*, *zamavta* »zamahati, zanihati« (-v- je tam lahko iz -h-), ampak č. *mávati*, slk. *mávat'*, dl. *mawaš*. Machek², str. 335, razlaga to kot frekventativ glagola *majati* »kimati, gugati, majati«. Zaradi akcenta na prvem zlogu v *zámavica* smemo domnevati, da je izpeljana iz glagola *zamaviti, ki bi bil lahko tudi iz korena **nāu-* z začetnim *m-* v pomenu »slabo postati«.

Alenka Šivic-Dular
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Zapiski, ocene in poročila

SRBSKI OTROŠKI SLOVAR

V skoraj vsakem boljšem učbeniku psihologije se najdejo podatki, kako postopoma narašča otroški besedni zaklad. Vendar so ti podatki navadno povzeti iz raziskav v tujih jezikih ali pa so narejeni na osnovi besedišča le nekaj otrok. Vera Lukić, sodelavka inštituta za pedagoška raziskovanja v Beogradu, pa se je lotila obsežnega dela. Na osnovi pisмениh izdelkov približno enega odstotka srbskih otrok od 2. do 8. razreda osnovne šole je sestavila *Aktivni pisani rečnik učenika u osnovnoškolskom uzrastu*. Iz spisov 8147 učencev je nabrala 1 324 493 vseh besed (tekočih besed), od tega pa je bilo kar 14 754 različnih besed (leksemov).

Ugotovila je, da se med osnovnim šolanjem učencem besedišče skoraj potroji. Po razredih uporabljajo učenci takole število različnih besed:

- 2. razred 3 398
- 3. razred 5 123
- 4. razred 3 852
- 5. razred 5 605
- 6. razred 6 043
- 7. razred 7 562
- 8. razred 8 703

Največji porast besedišča se kaže med 2. in 3. razredom in med 7. in 8. razredom, pač pa se je pojavil nepričakovan upad besedišča med 3. in 4. razredom, ki ga avtorici

ne zna pojasniti. Presenetljiva je tudi ugotovitev, da ni kake občutne razlike v obsegu besedišča podeželskih in mestnih otrok. Seveda iz te raziskave še ne moremo z gotovostjo vedeti za besedišče posameznega povprečnega učenca. Vendar avtorica domneva, da celotno besedišče posameznega učenca (aktivno in pasivno) ne more biti dosti manjše od aktivnega besedišča cele populacije učencev.

Radovednost nas je prisilila, da smo si izpisali iz slovarja sto najbolj pogostnih besed. Te so naslednje: biti, i, sebe, da, u, ja, on, na, kad, a, ne, jedan, koji, mi, moj, dan, sav, taj, kuća, hteti, ići, od, ali, šta, doći, sneg, imati, dete, svoj, lep, videti, počti, otići, početi, mali, kao, škola, mnogi, po, iz, tako, čovek, posle, do, stići, velik, reći, kod, selo, pa, drugi, naš, kako, neki, drug, igrati, prvi, šuma, naj, samo, još, moći, kroz, padati, ti, onda, visoko, ovaj, godina, pasti, sad, grad, izaći, put, mama, gde, več, čuti, svaki, beo, sunce, tata, tad, o, majka, tu, uzeti, gledati, ući, dalek, sankati se, druga, rica, sanke, voda, dok, dati, brzo, mesto, krenuti, ostati.

Razumljivo je, da so v tem seznamu na prvem mestu sintaktično pomembne besede in da se šele nato uvrščajo razni za otroke zanimivi glagoli, pridevniki in samostalni-

ki. Marsikaka beseda bi imela verjetno tudi pri slovenskih otrocih enako pogostnost, za nekatere pa lahko že vnaprej predvidevamo, da bi bilo stanje drugačno. Nekatero srbske besede bi pri nas razpadle v več sinonimov (koji — ki, kateri; kuća — hiša, dom; hteti — hoteti, bom; dok — dokler, ko, medtem ko, dočim), druge bi se pa pri

nas zile v eno besedo (onda, tad — tedaj; ovaj, taj — ta; reći, kazati — reči).

Zanimalo nas je tudi, kako se v slovarju kažejo odnosi: naraščanje — upadanje rabe, konkretno — abstraktno, knjižne — pogovorne, žargonske besede, domače besede — tužke, splošne besede — termini. Izpisali smo si nekaj značilnih zgledov:

	2. r.	3. r.	4. r.	5. r.	6. r.	7. r.	8. r.	skupaj
igračka	46	29	—	5	17	8	3	108
knjiga	41	80	82	112	118	126	167	726
ptica	78	155	41	273	233	209	182	1171
drugarstvo	3	1	—	—	—	1	7	12
boca	—	—	5	11	1	7	5	29
flaša	—	—	—	3	5	2	3	13
kec	—	2	6	—	—	—	1	9
kolac	—	—	—	—	3	18	—	21
inteligentan	—	—	—	—	1	—	—	1
impresioniran	—	—	—	—	—	1	—	1
samoglasnik	—	—	—	1	—	—	—	1
trougao	—	—	—	—	—	3	1	4

Pri večini besed se vidi postopno naraščanje ponovitev iz razreda v razred, pri posameznih pa tudi upadanje zanimanja zanj. Konkretne besede imajo tudi precej večjo frekvenco kot abstraktne. Pogovorne in žargonske besede so malo pogostne, pozna se jim pač, da jih učitelji preganjajo. Morda bi dramtizacije, igrice, intervjuji prinesli kaj več takih besed. Tužke in termini so dokaj obrobni pojav v otroškem besedišču. Vendar pa smo mnenja, da je še precej terminov, ki jih otroci znajo pojasniti, čeprav niso zajeti v slovarju (arterija, demokracija, diagonala, fotosinteza, transpiracija ipd.). Slovar je pač nastal pretežno na osnovi doživljajskih spisov, opisov, orisov, pisem, manj pa na osnovi na učno snov vezanih spisov. Tako najbrž manjka marsikakšen termin, ki ga

otroci poznajo, pač pa so na ta način dobro zbrane besede za vse tiste stvari, ki otroke zanimajo.

Ne glede na očitek v zvezi z načinom zbiranja gradiva, je treba priznati, da je Vera Lukić opravila veliko delo. Brez dvoma ni bilo lahko urediti in prešteti skoraj poldrug milijon besed. Delo ima velik praktičen pomen. Nanj se bodo lahko opirali pisci učbenikov in mladinskih del, psihologi ga bodo lahko uporabljali pri ocenjevanju duševne razvitosti otrok. Omogočalo bo tudi razne primerjalne študije med jezikom raznih narodov in med jezikom odraslih in otrok. Na koncu ne moremo drugega, kot da zapišemo, da bi želeli, da bi tudi Slovenci dobili takšen slovar.

Franc Zagar
Ljubljana

VARŠAVSKA KONFERENCA O SEMANTIČNI STRUKTURI IN SKLENJENOSTI BESEDILA

Inštitut Badań Literackich poljske akademije znanosti je v dneh od 25. do 27. oktobra organiziral znanstveno konferenco o semantični strukturi teksta, ki je imela

dvojno nalogo: odgovoriti na vprašanja o možnostih semantične interpretacije kate-regakoli, ne le literarnega besedila, odkriti v vsakem besedilu sklenjenost sporočila